عملکرد بورس منطقه‌ای استان فارس

فرانک دهقان*

استان فارس با توجه به دسترسی به آبهای خلیج فارس و ارتباط خاص با کشورهای شیخ‌نشین حاشیه خلیج فارس از مهمترین استانهای کشور از نظر ارتباط تجاری، حجم نقدینگی و مبادلات مالی محسوب می شود. طبق آخرین آمار، میزان سپرده‌های بانکهای استان ۴۱۲۸ میلیارد ریال بوده است. تا پایان سال ۱۳۸۵، ۳۴ ماه از فعالیت بورس منطقه‌ای فارس می‌گذرد . استقبال مردم از حضور بورس در استان و موفقیتهای نسبی در زمینه جذب سرمایه و فرهنگ‌سازی، نشان‌دهنده استعداد بالقوه استان و علاقه مردم به بازار سرمایه بوده است .

تعداد شرکتهای بورسی استان در سال مذکور، ۲۲ شرکت می‌باشد که حدود ۵ درصد از شرکتهای بورسی کشور است. ارزش بازار شرکتهای پذیرفته شده در بورس فارس نیز در حدود ۶ درصد از ارزش جاری کل کشور را به خود اختصاص داده است.

در سال ۱۳۸۳، با شروع به کار بورس منطقه‌ای فارس، ۱۷ کارگزار فعال به انجام امور مربوط به داد وستد سهام پرداختند. این تعداد در سال ۱۳۸۴ به ۲۲ کارگزار افزایش یافت. در سال ۱۳۸۵ نیز کل معاملات توسط ۱۸ کارگزار فعال مستقر در تالار شیراز انجام پذیرفت. نسبت ارزش بازار سهام به محصول ناخالص داخلی که نشان‌دهنده جایگاه بورس منطقه‌ای در اقتصاد استان است نیز با رشد ۱۳۸۲ درصدی از ۱۱ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۲۰ درصد در سال ۱۳۸۵ رسیده است که این امر بهبود موقعیت بازار سرمایه در استان می باشد.

واژه‌های کلیدی: بورس منطقه‌ای فارس، سهام، ارزش معاملات.

۱. مقدمه

شکی نیست که در قالب ابزار و ساز وکار سیاستهای مالی و پولی، توجه به بازار بورس اوراق بهادار و گسترش آن در تمامی ابعاد این نهاد از اهمیت خاصی برخوردار است و به‌طور قطع وجود بازاری رسمی و دائمی که در آن خرید وفروش سهام با قوانینی ویژه و در خدمت اهداف توسعه اقتصادی صورت گیرد، از ضروریات اقتصای- پولی جامعه، به‌ویژه از دید گسترش سهامداری و تعمیم مالکیت افراد کشور در واحدهای تولیدی است. در حال حاضر نهاد بورس در کشور ما با بیش از

* کارشناس اقتصادی سازمان امور اقتصادی و دارایی استان فارس

[Downloaded from ejip.ir on 2026-09-07]

۴۰۰ شرکت بزرگ اقتصادی و ارزش بیش از ۳۶ میلیارد دلار به یکی از مهم‌ترین مراکز اقتصادی کشور تبدیل شده و نوسانات آن یکی از فاکتورهای مهم سرمایه‌گذاری به شمار می‌رود.

تا پایان سال ۱۳۸۵ از فعالیت بورس منطقه‌ای فارس ۳۴ ماه می‌گذرد. استقبال مردم از حضور بورس در استان و موفقیتهای نسبی در زمینه جذب سرمایه و فرهنگ‌سازی، نشان‌دهنده استعداد بالقوه استان و علاقه مردم به بازار سرمایه بوده است. استان فارس با توجه به دسترسی به آبهای خلیج فارس و ارتباط خاص با کشورهای شیخ‌نشین حاشیه خلیج‌فارس از مهم‌ترین استانهای کشور از نظر ارتباط تجاری، حجم نقدینگی و مبادلات مالی محسوب می‌شود. طبق آخرین آمار، میزان سپرده‌های بانکهای استان ۴۱۲۸ میلیارد ریال بوده است.

بیشترین فعالیت استان، کشاورزی است و در بسیاری از محصولات دارای مقام اول تا سوم کشور است. دومین فعالیت استان در زمینه خدمات و تجارت است و به دلیل ویژگی این بخش از نظر بازدهی سریع و کوتاهی دوره گردش سرمایه، علاقه مردم به سرمایه‌گذاری در بخش صنعت چندان زیاد نیست. با حضور بازار سرمایه در استان و گردآوری سرمایه‌های سرگردان مردم، از فعالیتهای غیرتولیدی نظیر واسطه‌گری کاسته شده و تولید و اشتغال افزایش می‌یابد.

۲. تاریخچه بورس

واژه بورس از نام خانوادگی شخصی به نام "واندر بورس" اخذ شده که در اوایل قرن پانزدهم در بلژیک زندگی می‌کرد و صرافان شهر در مقابل خانه او به داد وستد کالا و پول می‌پرداختند. نخستین بورس اوراق بهادار جهان در سال ۱۴۶۰ میلادی در بلژیک به‌وجود آمد. پس از آن در قرن هجدهم بورسهایی در کشورهای انگلستان، فرانسه و هلند شکل گرفت، در شرایطی که اقتصاد کشور نوپای آمریکا به شدت تحت کنترل بریتانیا قرار داشت. تا اینکه اولین بازار حراج غیررسمی در سال ۱۷۵۲ در نیویورک تأسیس و در سال ۱۷۹۲ با امضای قرارداد بین کارگزاران، بورس اوراق بهادار نیویورک به‌طور رسمی معرفی گردید، نهادی که بی شک قلب اقتصاد جهان در آن می‌تپد.

به دنبال تحولات اقتصادی و اجتماعی دهه ۱۳۴۰ و با توجه به ارتباط گسترده سیاسی و اقتصادی ایران آن دوره با نظام اقتصادی غربی، بورس ایران به عنوان یکی از ابزارهای راهبردی وابسته به غرب متولد شد. به این ترتیب در سال ۱۳۴۵ قانون و مقررات تشکیل بورس اوراق بهادار تهران تهیه و لایحه مربوط به آن در سال ۱۳۴۶ تصویب شد. با ورود سهام بانک صنعت و معدن و نفت پارس با ۲/۶ میلیارد ریال سرمایه، فعالیت بورس آغاز شد و تا سال ۱۳۵۷ تعداد شرکتهای پذیرفته شده به ۱۰۵ شرکت رسید. پس از دوران جنگ، بورس اوراق بهادار تهران فعالیت مجدد خود را از آبان ۱۳۶۸ آغاز کرد. طی سالهای اخیر روند توسعه بازار سرمایه به‌طور جدی دنبال شده

[Downloaded from ejip.ir on 2026-09-07]

است به‌طوری که تدوین استانداردهای حسابداری و بهبود نظام اطلاع‌رسانی، بستری مناسب برای جذب پس‌اندازهای سرمایه‌گذاران بخش خصوصی فراهم کرده است.

۳. ضرورت گسترش بازارهای مالی

در دنیایی که اطلاعات ما ناقص و نامتقارن است، برای هر معامله، هزینه‌ای وجود دارد به‌گونه‌ای که در برخی موارد شاهد صورت نگرفتن بسیاری از مبادلات و معاملات به‌خاطر هزینه‌های بالای آن هستیم. در چنین جهانی نهادهای واسطه مالی و پولی نقش اساسی در زندگی روزمره افراد و بنگاههای اقتصادی ایفا می‌کنند. این واسطه‌ها می‌توانند نقصها و نبود تقارن را در بازار کاهش و در نتیجه امکان برقراری معاملات را تسهیل کنند.

در حالی‌که اقتصاددانان بر نقش بازارهای مالی بر توسعه اقتصادی تأکید می‌کنند، تحقیقات کاربردی انجام شده برای کشورهای مختلف نتایج متفاوتی را نشان می‌دهد. این نتایج متأثر از ساختار اقتصادی کشورها، معیارهای به کار گرفته شده برای اندازه‌گیری توسعه بازارهای مالی و روشهای استفاده شده برای بررسی این ارتباط بوده است. یکی از علل به‌وجود آمدن واسطه‌های مالی، استفاده از منافع ناشی از اقتصاد بازده به مقیاس است. از علل دیگر نیاز به واسطه مالی را می‌توان وجود هزینه معاملاتی، نبودِ تقارن در بین توزیع اطلاعات بین نهادها و افراد و زندگی در جهان غیرقابل پیش‌بینی و نامطمئن دانست، بنابراین واسطه‌های مالی این مشکلات را کاهش داده و منابع را به صورت بهتری تخصیص می‌دهند.

در حال حاضر بورس اوراق بهادار در اقتصاد، بارزترین واسطه مالی در بازار سرمایه محسوب می‌شود. توجه بیشتر به شرکتها و کارخانه‌های داخلی، تأمین سرمایه و نظارت بر عملکرد آنها و در پی آن پاسخگو کردن مدیران شرکتها در برابر سهامداران و نیز تخصیص بهینه منابع از مهم‌ترین علل گسترش جغرافیایی بورس در راستای ارتقای فرهنگ سهامداری به عنوان یکی از ضروریات بازار سرمایه ایران شناخته شده است.

۴. تالارهای منطقه‌ای

به منظور رونق بیشتر بازار سرمایه و دسترسی همگان به این بازار گسترش جغرافیایی بورس با تأسیس تالارهای بورس منطقه‌ای خراسان، آذربایجان شرقی و اصفهان در سال ۱۳۸۲ آغاز شد. در سال ۱۳۸۳ با افتتاح تالارهای منطقه‌ای اردبیل، ارومیه، اهواز، رشت، زاهدان، زنجان، ساری، شیراز، کرج، کرمان و یزد تعداد تالارهای منطقه‌ای فعال به ۱۴ تالار افزایش یافت. مجموع مبادلات انجام شده در تالارهای منطقه‌ای در این سال حدود ۳۰۳۳ میلیون سهم و حق تقدم به ارزش ۱۸۹۴۹ میلیارد ریال بوده که سهم تالار شیراز در این میان ۷/۷ درصد و در رتبه ششم قرار گرفته است.

[Downloaded from ejip.ir on 2026-09-07]

در سال ۱۳۸۴ با افتتاح تالارهای منطقه‌ای کیش، همدان، قزوین، قم، سمنان، کرمانشاه و بندرعباس تعداد تالارهای منطقه‌ای به ۲۱ تالار رسید. حجم خرید وفروش این تالارها در سال ۱۳۸۴ معادل ۵۹۱۹/۸ میلیون سهم به ارزش ۳۲۶۴۴ میلیارد ریال بوده و تالار منطقه‌ای فارس با ۷/۸ درصد از کل ارزش داد وستد شده در مکان پنجم قرار داشته است. با آغاز به کار تالار منطقه‌ای اراک در سال ۱۳۸۵ مجموع کل تالارهای منطقه‌ای در این سال به ۲۲ تالار رسید. تالار شیراز در سال ۱۳۸۵ جایگاه دوم ارزش سهام مبادله شده را بین تالارهای منطقه‌ای به خود اختصاص داده است.

فعالیت تمام بورسهای منطقه‌ای در یک راستا قرار دارد. در این بورسها با در اختیار گذاشتن اطلاعات مورد نیاز بستر مناسبی را برای ایجاد فرهنگ بازار سرمایه در این مناطق فراهم شده است. در بورسهای منطقه‌ای یک حرکت همزمان برای گسترش بازار سرمایه و ارتقای مفهوم آن شروع شده که به مرور زمان جایگاه خود را در بازار سرمایه کشور پیدا خواهند کرد.

۵. تالار بورس منطقه‌ای فارس

در راستای اجرای برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، بورس منطقه‌ای فارس به عنوان چهارمین تالار منطقه‌ای در تاریخ دوم خرداد ۱۳۸۳ با اجاره بخشی از ساختمان شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران آغاز به فعالیت کرد. در این مجموعه هفت نفر پرسنل سازمان بورس، سه نفر فن‌آوری اطلاعات و دو نفر نگهبان اشتغال دارند که در مجموع ۱۲ نفر عضو فعال این مجموعه را تشکیل می‌دهند. تعداد شرکتهای بورسی استان ۲۲ شرکت معادل حدود پنج درصد از شرکتهای بورسی کشور است. ارزش بازار شرکتهای پذیرفته شده در بورس فارس نیز در حدود شش درصد از ارزش جاری کل کشور را به خود اختصاص داده است.

در بورس منطقه‌ای فارس نیز مانند سایر مناطق، خدماتی نظیر اجرای دستور خرید وفروش سهام توسط ۱۸ کارگزار، اشاعه فرهنگ سهامداری و برگزاری دوره‌های آموزشی برای تمام متقاضیان، فراهم کردن امکان بازدیدهای گروهی، پاسخ‌دهی تلفنی و حضوری به سهامداران و اطلاع‌رسانی وضع شرکتها، رسیدگی به شکایت سهامداران از کارگزاریها و شرکتها، نظارت بر انجام معاملات، بازرسی از شرکتهای کارگزاری، گزارش دهی به شرکتهای متقاضی پذیرش و سایر خدمات حقوقی و وکالتی سهامداران انجام می‌شود.

۵-۱. حجم معاملات سهام

بررسی حجم معاملات انجام شده در بورس منطقه‌ای فارس از ابتدا تاکنون نشان می‌دهد که طی ۲۳۹ روز فعالیت در سال ۱۳۸۵، معادل ۱۳۷۸ میلیون سهم، حق تقدم و اوراق مشارکت مورد داد وستد قرار گرفته است که نسبت به سال ۱۳۸۴، حدود ۷۳ درصد رشد داشته است. در سال ۱۳۸۴

[Downloaded from ejip.ir on 2026-09-07]

به‌رغم محدودیت و مشکلاتی که به سقوط ناگهانی شاخص بورس در نیمه دوم سال انجامید، با خرید وفروش ۷۹۵ میلیون سهم، حجم معاملات نسبت به ۱۰ ماهه سال ۱۳۸۳ معادل ۳/۳ برابر شد.

۲-۵. ارزش مبادلات سهام

بررسی ارزش مبادلات انجام‌شده در بورس منطقه‌ای فارس نشان‌دهنده آن است که در سال ۱۳۸۵ ارزش سهام معامله شده حدود ۴۹۰۰ میلیارد ریال بوده و از این نظر در بین تالارهای منطقه‌ای جایگاه دوم را دارد. ارزش سهام داد وستد شده در سال ۱۳۸۵ نسبت به سال پیش از آن ۹۱ درصد افزایش یافته است. در سال ۱۳۸۴ نیز ارزش سهام معادل ۲۵۵۸ میلیارد ریال بوده که نسبت به ۱۰ ماه فعالیت بورس در سال ۱۳۸۳ معادل ۷۵ درصد فزونی یافته است.

۳-۵. سهم خرید سهام از کل مبادلات

بررسی ترکیب معاملات انجام شده نشان می‌دهد که در سال ۱۳۸۵ معادل ۲۴ درصد از مبادلات مربوط به خرید و ۷۶ درصد مربوط به فروش است. این ترکیب برای سال ۱۳۸۴ اندکی متفاوت است به طوری که ۳۰ درصد از مبادلات را خرید و ۷۰ درصد را فروش تشکیل داده است.

۴-۵. کدهای معاملاتی ایجاد شده

با آغاز به کار بورس منطقه‌ای فارس در سال ۱۳۸۳ تا پایان آن سال ۵۶۱۳ کد معاملاتی ایجاد شد. در سال ۱۳۸۴ نیز ۴۶۷۰ کد ایجاد شده است. در سال ۱۳۸۵ تعداد ۱۶۷۵ نفر از معامله‌گران سهامدار جدید بوده‌اند که این تعداد نسبت به سال قبل ۶۴ درصد کاهش یافته است.

۵-۵. ارزش بازار شرکتهای استان

در سال ۱۳۸۵ از ۲۲ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار شش شرکت در تابلوی اصلی، ۱۴ شرکت در تابلوی فرعی و دو شرکت اشتاد موتورز و شیرین‌دارو در تابلوی چهارم قرار داشته‌اند که در این مدت بیشترین درصد افزایش ارزش بازار مربوط به سهام شرکتهای قند پارس و شیمیایی سینا و بیشترین درصد کاهش مربوط به سهام شرکت صنایع شیمیایی فارس و سیمان داراب بوده است. بررسی مقایسه‌ای اطلاعات مالی شرکتهای استان نشان‌دهنده کاهش ۴۵۵۹ میلیارد ریالی ارزش بازار این شرکتها نسبت به مدت مشابه در سال قبل است. از ۲۱ شرکت موجود در سال ۱۳۸۴ نیز شش شرکت در تابلوی اصلی و ۱۵ شرکت در تابلوی فرعی بورس قرار داشته است. قیمت بازار این شرکتها نسبت به سال ۱۳۸۳ حدود ۲۷۰۰ میلیارد ریال افزایش یافته که در این مدت ارزش بازار سهام شش شرکت افزایش یافته و ۱۳ شرکت با کاهش ارزش روبرو شده است. بیشترین درصد

[Downloaded from ejip.ir on 2026-09-07]

افزایش ارزش مربوط به سهام شرکت پشم شیشه ایران و بیشترین درصد کاهش ارزش بـازار مربـوط به سهام شرکت صنایع مخابرات راه دور بوده است.

جدول شماره ۱. عملکرد مقایسه‌ای بورس منطقه‌ای فارس در سالهای ۱۳۸۵-۱۳۸۳

شرح	واحد	۱۰ ماهه ۳۸۳	۱۳۸٤	۱۳۸۵	تغییرات ۱۳۸۵-۱۳۸٤ (درصد)
تعداد سهام داد وستد شده	هزار سهم	۲۴۱۹۳۶	۷۹۴۹۲۰	۱۳۷۸۷۸۴	۷۳/۴
ارزش سهام داد وستد شده	میلیون ریال	۱۴۶۵۷۱۶	۲۵۵۸۴۶۸	۴۹۰۰۵۱۷	۹۱/۵
متوسط ارزش خرید و فروش روزانه	میلیون ریال	۶۹۱۳	۱۰۴۸۶	۲۰۵۰۴	۹۵/۵
تعداد خریداران	نفر	۵۵۷۹۹	۶۰۰۳۲	۶۵۵۲۱	۹
کدهای جدید	کد	۵۶۱۳	۴۶۷۲	۱۶۷۵	-۶۴
تعداد کارگزاریها	شرکت	۱۷	۲۲	۱۸	-۱۸
سرانه معاملات کارگزاریها	میلیون ریال	-	۱۱۳۹	۴۷۷	-۵۸
سهم خرید از کل داد وستد	درصد	-	۳۰	۲۴	-۲۰
کلاس آموزشی	نفر	۲۲۲۲	۱۲۳٦	۲۰۰۰	٦۲

مأخذ: بورس منطقه‌ای فارس

نمودار ۱. ارزش مقایسه‌ای معاملات در سالهای ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵

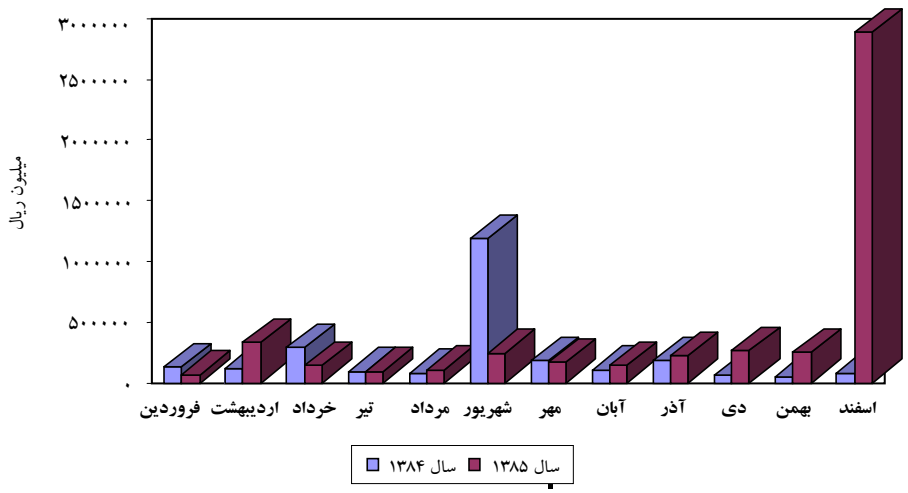

[Downloaded from ejip.ir on 2026-09-07]

نمودار ۲. حجم مقایسه‌ای معاملات در سالهای ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵

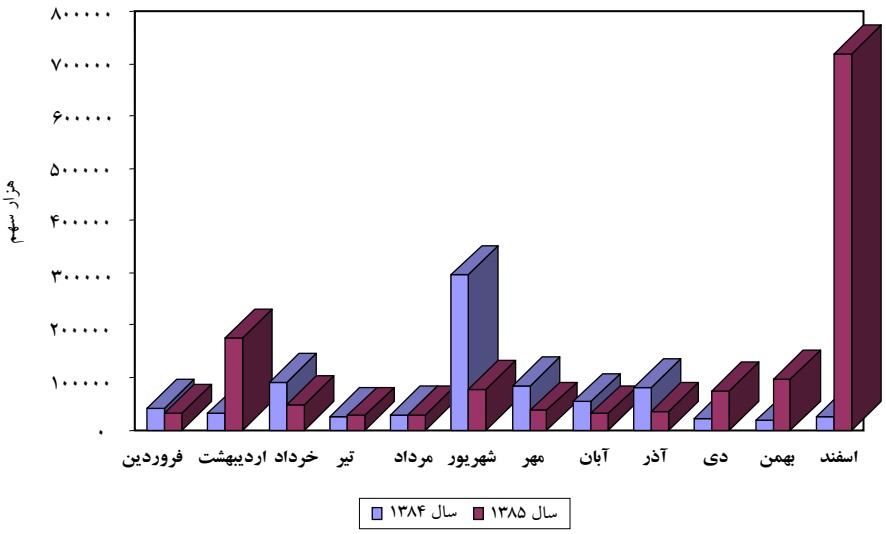

نمودار ۳. متوسط معاملات روزانه بورس منطقه‌ای در سال ۱۳۸۵

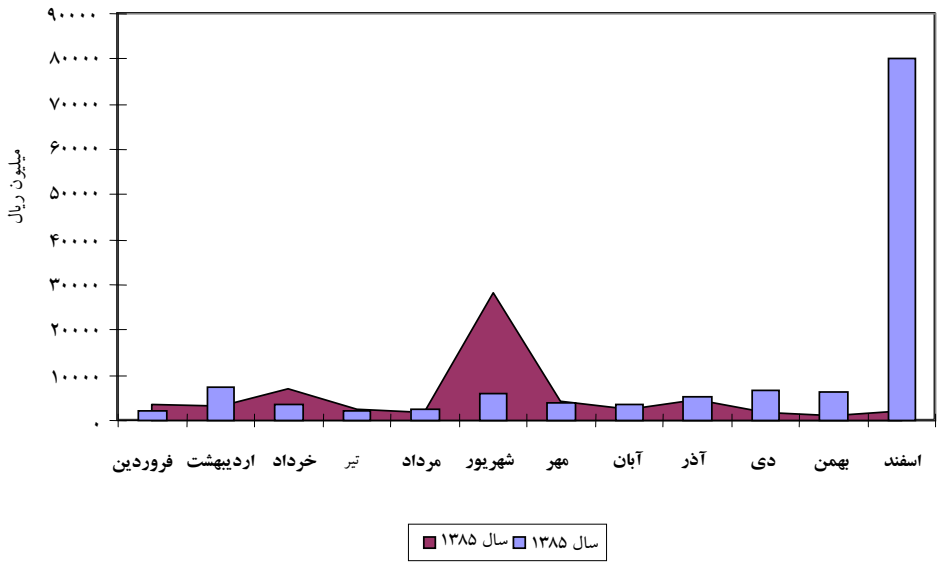

[Downloaded from ejip.ir on 2026-09-07]

نمودار ۴. مقایسه ارزش خرید وفروش سهم در بورس منطقه‌ای فارس در سال ۱۳۸۵

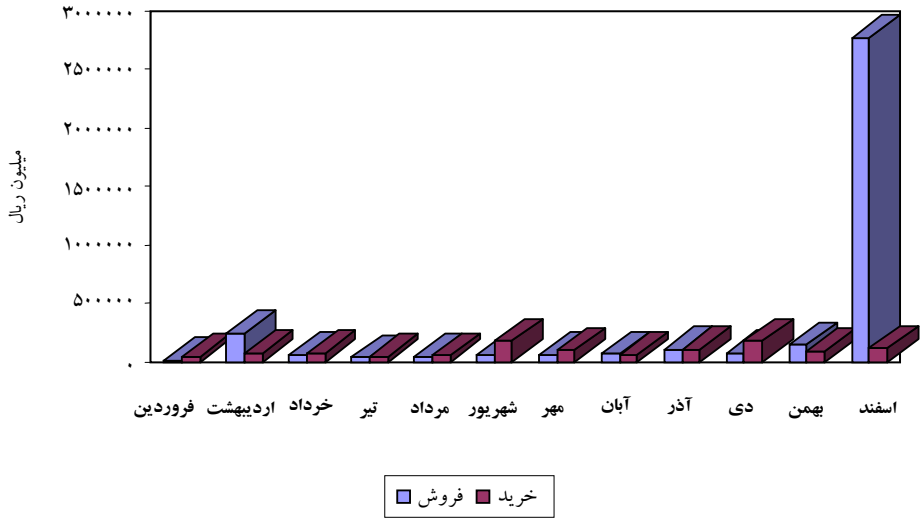

۶. شاخصهای بازار بورس منطقه‌ای فارس

شاخص قیمت و بازده نقدی به عنوان نماگر بازده کل سرمایه‌گذاری بر روی سهام با رشد ۱۴/۷ درصدی از ۲۶۸۵۰ واحد در سال ۱۳۸۴ به ۳۰۷۸۶ واحد در پایان سال ۱۳۸۵ افزایش یافته است. این بازده حاصل رشد ۳/۸۲ درصدی شاخص قیمت سهام و رشد ۱۰/۴۴ درصدی شاخص بازده نقدی در این دوره بوده است.

نسبت فعالیت ارزشی بورس به معنای ارزش اوراق بهادار داد وستد شده به ارزش بازار نیز از ۲۲ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۲۹ درصد در سال ۱۳۸۵ کاهش یافته است.

با توجه به نماگرهای مختلف، همچنین نرخ تورم ۱۷ درصدی استان در سال ۱۳۸۵ گرچه بازده کل سرمایه‌گذاری روی سهام، بازده قابل توجهی محسوب نمی‌شود، می‌توان آن را به عنوان یکی از بخشهای فراهم‌آورنده فرصت سرمایه‌گذاری در استان به حساب آورد.

آمار فعالیت بورس منطقه‌ای فارس نشان می‌دهد که در ماههای ابتدایی سال ۱۳۸۴ معیارهای عملکرد بورس با افزایش روبرو شده اما پس از آن به ویژه در نیمه دوم سال، شاخص کل بورس به طور ناگهانی سقوط کرد. البته ناپایداری بازار و کاهش شاخص قیمت پس از برگزاری انتخابات ریاست جمهوری در تیرماه ۱۳۸۴ به عنوان یک عامل منفی اثرگذار بر نماگرهای بورس، کاملاً قابل پیش‌بینی بود. نسبت ارزش بازار سهام به محصول ناخالص داخلی که نشان‌دهنده جایگاه بورس

[Downloaded from ejip.ir on 2026-09-07]

منطقه‌ای در اقتصاد استان است نیز با رشد ۸۲ درصدی از ۱۱ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۲۰ درصد در سال ۸۵ رسیده است که بهبود موقعیت بازار سرمایه در استان را نشان می‌دهد.

جدول شماره۲. شاخصهای بورس منطقه‌ای فارس در سالهای ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵

شرح	۱۳۸۴	۱۳۸۵	تغییرات (درصد)
شاخص بازده نقدی و قیمت	۲۶۸۵۰	۳۰۷۸۶	۱۴/۷
شاخص بازده نقدی	۴۶۹۲	۵۱۸۲	۱۰/۴
شاخص کل قیمت	۹۴۵۹	۹۸۲۱	۳/۸
شاخص صنعت	۷۴۲۷	۷۷۵۱	۴/۴

مأخذ: بورس منطقه‌ای فارس

جدول شماره۳. شاخصهای عملکرد بورس منطقه‌ای فارس طی سالهای ۱۳۸۵-۱۳۸۳

شرح	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	درصد تغییرات (۱۳۸۴-۱۳۸۵)
ارزش سهام و حق تقدم داد وستد شده (میلیارد ریال)	۱۴۶۶	۲۵۵۸	۴۹۰۰	۹۱/۵
ارزش بازار شرکتهای منطقه‌ای (میلیارد ریال)	۵۳۳۶	۷۸۷۶	۱۶۹۰۱	۲ برابر
نسبت فعالیت ارزشی (درصد)	۲۷	۳۲	۲۹	-۹/۴
نسبت ارزش بازار به GDP منطقه (درصد)	۸/۳	۱۱	۲۰	۸۲

مأخذ: بورس منطقه‌ای فارس، محاسبات تحقیق

* نسبت فعالیت ارزشی عبارت است از نسبت ارزش داد ستد به ارزش بازار

۷. کارگزاران فعال در بورس منطقه‌ای فارس

در سال ۱۳۸۳ تعداد ۱۷ کارگزار فعال در تالار بورس منطقه‌ای فارس به انجام امور مربوط به داد وستد سهام پرداختند. این تعداد در سال ۱۳۸۴ به ۲۲ کارگزار افزایش یافت. در سال ۱۳۸۵ نیز کل معاملات توسط ۱۸ کارگزار فعال مستقر در تالار شیراز انجام پذیرفت.

شرکت سرمایه‌گذاری استانی پیشتازان تمدن پارس و عمران فارس با کسب مجوز از سازمان بورس اوراق بهادار فعالیت خود را از سال ۱۳۸۵ آغاز کردند. شرکت سرمایه‌گذاری غدیر، بانک پارسیان، سایپا و توسعه و معادن روی به ترتیب بیشترین ارزش ریالی معاملات در سال ۱۳۸۵ را به خود اختصاص داده‌اند. شرکت کارگزاری بانک صادرات در سالهای ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ معاملات بزرگی بر روی سهام شرکت سرمایه‌گذاری غدیر انجام داده است به‌طوری‌که فقط در اسفند ماه ۱۳۸۵ این کارگزاری تعداد ۶۰۰ میلیون سهم (معادل ۱۱/۸۵ درصد) از سهام شرکت سرمایه‌گذاری غدیر را مورد معامله قرار داده است. ۴۲/۵ درصد از کل ارزش معاملات در سال ۱۳۸۴ و ۵۷/۷ درصد در سال ۱۳۸۵ توسط کارگزاری بانک صادرات انجام شده است. کمترین ارزش ریالی

[Downloaded from ejip.ir on 2026-09-07]

معاملات در سال ۱۳۸۴ مربوط به کـارگزاری دنیـای خبـره و در سـال ۱۳۸۵ مربـوط بـه کـارگزاری بانک سپه بوده است.

جدول شماره ٤. فعالیت کارگزاران بورس به تفکیک کارگزاران بانکی و غیربانکی

کارگزاران	تعداد		خرید		تغییرات	فروش		تغییرات
	۱۳۸٤	۱۳۸۵	۱۳۸٤	۱۳۸۵	(درصد)	۱۳۸٤	۱۳۸۵	(درصد)
غیربانکی	۱۳	۹	۵۱۷۳۳۷	۸۷۰۸۹٦	٦۸	٤٤٥۱۳٦	۷٦٦٥۹۸	۷۲
بانکی	۹	۹	۲۵۷۷٤۳	۲۸۹۵۲۰	۱۲	۱۳۳۸۲۵۲	۲۹۷۳۱٦۳	۱۲۲
جمع	۲۲	۱۸	۷۷۵۰۸۰	۱۱٦۰٤۱٦	۵۰	۱۷۸۳۳۸۸	۳۷۳۹۷٦۱	۱۱۰

مأخذ: بورس منطقه‌ای فارس- محاسبات تحقیق

در سال ۱۳۸۵ از مجموع ۱۸ کارگزار فعال در بورس منطقه‌ای فارس، ۹ کارگزار بانکی و نیمی دیگر غیر بانکی بوده‌اند که در این میـان کـارگزاران بـانکی شـش درصـد از خریـد و ۷۶ درصـد از فروش سهام را به خود اختصاص داده‌اند.

نمودار ۵. سهم کارگزاران از ارزش خرید و فروش سهام در بورس منطقه‌ای فارس در سال ۱۳۸۵ (درصد)

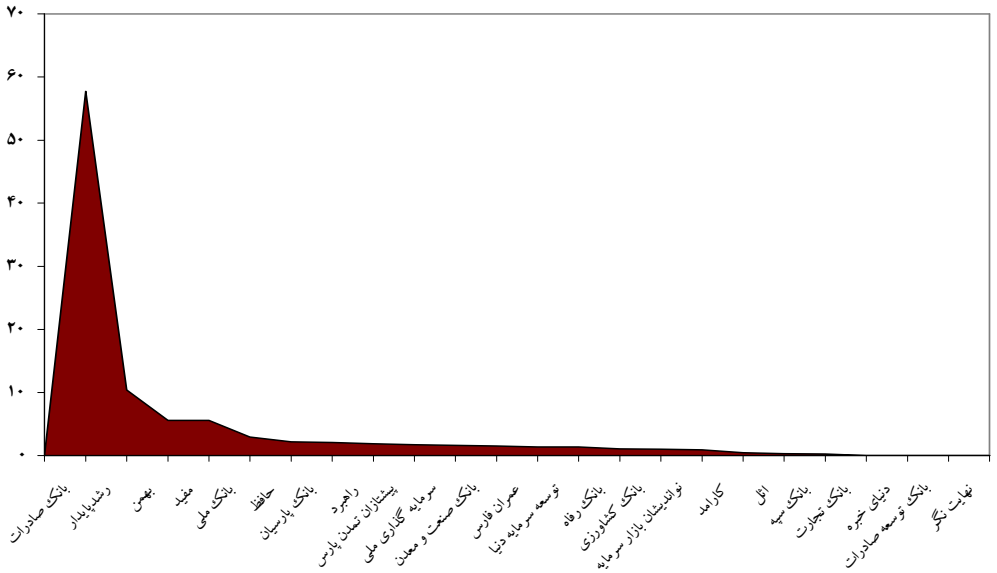

[Downloaded from ejip.ir on 2026-09-07]

جدول شماره ۵. آمار خرید و فروش کارگزاریهای بورس منطقه‌ای فارس در سال ۱۳۸۵

کارگزار	خرید		فروش		خرید وفروش			نسبت خرید به کل
	ارزش (میلیون ریال)	حجم	ارزش (میلیون ریال)	حجم	ارزش (میلیون ریال)	سهم از کل (درصد)	حجم	سهم از کل (درصد)	
بانک صادرات	۱۹۲۹۶	۶۴۱۹۷۰۰	۲۸۰۹۶۸۲	۷۲۲۴۷۵۲۹۸	۲۸۲۸۹۷۸	۵۷/۷	۷۲۸۸۹۴۹۹۸	۵۲/۹	۰/۰۱
رشدپایدار	۱۹۵۰۳۸	۷۵۳۸۸۲۶۳	۳۱۴۳۷۹	۱۲۰۳۰۴۰۷۰	۵۰۹۴۱۷	۱۰/۴	۱۹۵۶۹۲۳۳۳	۱۴/۲	۰/۳۸
بهمن	۱۸۷۶۳۹	۴۴۱۶۱۴۵۶	۸۵۵۹۴	۱۷۸۰۴۳۶۰	۲۷۳۲۳۳	۵/۶	۶۱۹۶۵۸۱۶	۴/۵	۰/۶۹
مفید	۱۵۴۵۴۹	۳۶۷۲۲۷۲۶	۱۱۷۶۴۱	۳۱۴۱۸۱۶۳	۲۷۲۱۹۰	۵/۶	۶۸۱۴۰۸۸۹	۴/۹	۰/۵۷
بانک ملی	۶۳۱۲۳	۲۱۵۸۷۰۹۲	۸۱۱۹۱	۱۲۳۷۵۴۷۲	۱۴۴۳۱۴	۲/۹	۳۳۹۶۲۵۶۴	۲/۵	۰/۴۴
حافظ	۵۹۶۶۵	۱۷۶۱۰۳۷۵	۴۶۷۳۵	۱۱۳۷۳۵۰۸	۱۰۶۴۰۰	۲/۲	۲۸۹۸۳۸۸۳	۲/۱	۰/۵۶
بانک پارسیان	۹۸۳۰۰	۶۱۸۷۹۷۸۲	۴۴۴۱	۱۱۶۸۲۹۳	۱۰۲۷۴۲	۲/۱	۶۳۰۴۸۰۷۵	۴/۶	۰/۹۶
راهبرد	۴۷۱۷۴	۱۸۲۰۲۴۶۶	۴۵۷۸۸	۱۵۱۷۸۲۸۰	۹۲۹۶۲	۱/۹	۳۳۳۸۰۷۴۶	۲/۴	۰/۵۱
پیشتازان تمدن پارس	۴۵۰۴۶	۱۰۰۵۲۷۴۱	۴۰۷۸۳	۹۰۵۹۸۷۷	۸۵۸۳۰	۱/۸	۱۹۱۱۲۶۱۸	۱/۴	۰/۵۲
سرمایه‌گذاری ملی	۴۷۸۸۶	۱۱۵۰۲۲۴۵	۳۱۷۲۴	۷۴۶۳۶۹۵	۷۹۶۱۰	۱/۶	۱۸۹۶۵۹۴۰	۱/۴	۰/۶۰
بانک صنعت و معدن	۴۲۱۳۳	۱۲۲۹۹۶۰۰	۳۱۴۲۹	۸۴۴۳۴۴۰	۷۳۵۶۲	۱/۵	۲۰۷۴۳۰۴۰	۱/۵	۰/۵۷
عمران فارس	۳۹۹۳۷	۱۷۴۲۲۰۵۶	۲۶۲۸۸	۴۱۵۲۵۳۲	۶۶۲۲۵	۱/۴	۲۱۵۷۴۵۸۸	۱/۶	۰/۶۰
توسعه سرمایه دنیا	۳۶۰۵۲	۱۰۶۱۷۶۹۸	۲۹۷۳۳	۸۷۵۶۵۴۲	۶۵۷۸۴	۱/۳	۱۹۳۷۴۲۴۰	۱/۴	۰/۵۵
بانک رفاه	۲۸۷۹۷	۹۴۴۹۷۵۰	۲۲۱۶۳	۶۸۲۳۷۹۶	۵۰۹۶۰	۱	۱۶۲۷۳۵۴۶	۱/۲	۰/۵۷
بانک کشاورزی	۲۷۷۵۱	۱۱۱۶۴۳۸۹	۲۱۷۸۹	۸۱۵۷۷۵۳	۴۹۵۴۰	۱	۱۹۳۲۲۱۴۲	۱/۴	۰/۵۶
نواندیشان بازار سرمایه	۳۰۰۰۴	۷۴۵۱۳۵۸	۱۶۱۳۰	۳۸۵۶۶۹۲	۴۶۱۳۴	۰/۹	۱۱۳۰۸۰۵۰	۰/۸	۰/۶۵
کارامد	۱۶۳۶۸	۶۱۵۵۶۵۳	۷۶۴۲	۲۹۹۲۶۰۹	۲۴۰۱۰	۰/۵	۹۱۴۸۲۶۲	۰/۷	۰/۶۸
اثل	۱۱۵۳۸	۳۹۱۱۶۱۴	۴۱۶۱	۱۳۲۰۸۸۳	۱۵۶۹۹	۰/۳	۵۲۳۲۴۹۷	۰/۴	۰/۷۳
بانک سپه	۱۰۱۲۰	۲۷۳۲۷۲۸	۲۴۶۸	۹۲۵۰۵۸	۱۲۵۸۸	۰/۳	۳۶۵۷۷۸۶	۰/۳	۰/۸۰
بانک تجارت	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	–
دنیای خبره	۰	۰	۰	۰	۰		۰	۰	–
بانک توسعه صادرات	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	–
نهایت نگر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	–
جمع کل	۱۱۶۰۴۱۶	۳۸۴۷۳۱۶۹۲	۳۷۳۹۷۶۱	۹۹۴۰۵۰۳۲۱	۴۹۰۰۱۷۸	۱۰۰	۱۳۷۸۷۸۲۰۱۳	۱۰۰	۰/۲۴

مأخذ: بورس منطقه‌ای فارس

[Downloaded from ejip.ir on 2026-09-07]

جدول شماره ۶ آمار مقایسه‌ای خرید وفروش کارگزاریهای بورس منطقه‌ای فارس (۱۳۸۵-۱۳۸۴)

کارگزار	خرید وفروش در سال ۱۳۸۴				خرید وفروش در سال ۱۳۸۵			
	ارزش (میلیون ریال)	سهم از کل (درصد)	حجم	سهم از کل (درصد)	ارزش (میلیون ریال)	سهم از کل (درصد)	حجم	سهم از کل (درصد)
بانک صادرات	۱۰۸۶۸۴۰	۴۲/۵	۲۶۳۶۵۸۳۰۶	۳۳/۲	۲۸۲۸۹۷۸	۵۷/۷	۷۲۸۸۹۴۹۹۸	۵۲/۹
رشدپایدار	۱۴۹۸	۰/۱	۶۶۰۵۴۰	۰/۱	۵۰۹۴۱۷	۱۰/۴	۱۹۵۶۹۲۳۳۳	۱۴/۲
بهمن	۲۰۹۹۴۲	۸/۲	۱۱۴۲۷۶۱۲۹	۱۴/۴	۲۷۳۲۳۳	۵/۶	۶۱۹۶۵۸۱۶	۴/۵
مفید	۱۸۲۵۱۸	۷/۱	۵۴۰۷۳۰۶۹	۶/۸	۲۷۲۱۹۰	۵/۶	۶۸۱۴۰۸۸۹	۴/۹
بانک ملی	۲۳۷۵۴	۰/۹	۱۰۶۶۶۷۱۲	۱/۳	۱۴۴۳۱۴	۲/۹	۳۳۹۶۲۵۶۴	۲/۵
حافظ	۸۱۵۹۹	۳/۲	۲۴۸۴۰۴۵۶	۳/۱	۱۰۶۴۰۰	۲/۲	۲۸۹۸۳۸۸۳	۲/۱
بانک پارسیان	۴۹۹۹۸	۲	۳۰۲۴۸۹۳۹	۳/۸	۱۰۲۷۴۲	۲/۱	۶۳۰۴۸۰۷۵	۴/۶
راهبرد	۱۹۴۹۸۱	۷/۶	۵۶۱۳۳۵۴۹	۷/۱	۹۲۹۶۲	۱/۹	۳۳۳۸۰۷۴۶	۲/۴
پیشتازان تمدن پارس	۲۲	۰	۵۰۰۰	۰	۸۵۸۳۰	۱/۸	۱۹۱۱۲۶۱۸	۱/۴
سرمایه‌گذاری ملی	۸۷۵۲۰	۳/۴	۱۵۴۸۷۲۳۷	۱/۹	۷۹۶۱۰	۱/۶	۱۸۹۶۵۹۴۰	۱/۴
بانک صنعت و معدن	۱۶۸۵۲۲	۶/۶	۷۴۷۹۷۷۲۳	۹/۴	۷۳۵۶۲	۱/۵	۲۰۷۴۳۰۴۰	۱/۵
عمران فارس		۰		۰	۶۶۲۲۵	۱/۴	۲۱۵۷۴۵۸۸	۱/۶
توسعه سرمایه دنیا	۴۶۸۳۵	۱/۸	۱۵۵۱۸۴۴۴	۲	۶۵۷۸۴	۱/۳	۱۹۳۷۴۲۴۰	۱/۴
بانک رفاه	۶۶۲۸۸	۲/۶	۲۵۸۲۰۸۳۳	۳/۲	۵۰۹۶۰	۱	۱۶۲۷۳۵۴۶	۱/۲
بانک کشاورزی	۷۴۵۵۱	۲/۹	۲۱۸۸۱۳۹۶	۲/۸	۴۹۵۴۰	۱	۱۹۳۲۲۱۴۲	۱/۴
نواندیشان بازار سرمایه	۵۳۲۴۵	۲/۱	۱۴۱۸۰۸۷۴	۱/۸	۴۶۱۳۴	۰/۹	۱۱۳۰۸۰۵۰	۰/۸
کارامد	۲۹۶۲۲	۱/۲	۱۰۴۲۵۷۶۹	۱/۳	۲۴۰۱۰	۰/۵	۹۱۴۸۲۶۲	۰/۷
اثل	۵۱۳۰	۰/۲	۱۹۹۷۴۰۴	۰/۳	۱۵۶۹۹	۰/۳	۵۲۳۲۴۹۷	۰/۴
بانک سپه	۸۰۴۶۰	۳/۱	۲۷۵۲۲۶۶۱	۳/۵	۱۲۵۸۸	۰/۳	۳۶۵۷۷۸۶	۰/۳
بانک تجارت	۳۲۲۴۰	۱/۳	۱۱۵۱۴۸۱۱	۱/۴	۰	۰	۰	۰
دنیای خبره	۷۴۰	۰	۵۹۰۵۷۷	۰/۱	۰	۰	۰	۰
بانک توسعه صادرات	۱۳۳۴۵	۰/۵	۴۲۶۸۴۲۴	۰/۵	۰	۰	۰	۰
نهایت نگر	۶۸۸۲۱	۲/۷	۱۶۳۵۰۷۳۲	۲/۱	۰	۰	۰	۰
جمع کل	۲۵۵۸۴۷۱	۱۰۰	۷۹۴۹۱۹۵۸۵	۱۰۰	۴۹۰۰۱۷۸	۱۰۰	۱۳۷۸۷۸۲۰۱۳	۱۰۰

مأخذ: بورس منطقه‌ای فارس

[Downloaded from ejip.ir on 2026-09-07]

نمودار ۶. نسبت ارزش خرید وفروش در سال ۱۳۸۵

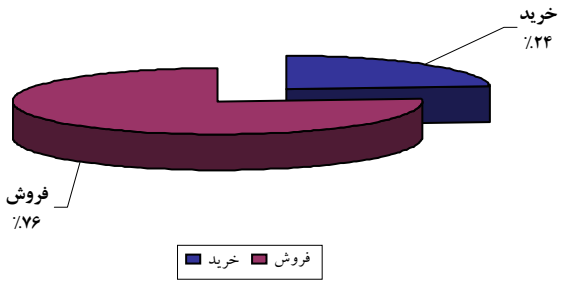

منابع

الف) فارسی

ایزدی، حسن (۱۳۸۳)، *اصول و فنون تشکیل سبد سهام*، تهران، انتشارات مرکز آموزش و تحقیقات صنعتی ایران.

بورس منطقه‌ای فارس، "گزارشات بورس منطقه‌ای فارس در سالهای ۱۳۸۶-۱۳۸۳".

ترابی، تقی (۱۳۶۸)، "مروری بر وضعیت بازار بورس اوراق بهادار"، تهران، وزرات اقتصاد و دارایی، معاونت امور اقتصادی و دفتر اقتصاد کلان.

ب) سایتها

پایگاه اطلاع‌رسانی بازار سرمایه ایران	www.sena.ir
پورتال استان فارس	www.fars.ir
سایت اینترنتی مدیریت، پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی	http/207,176,216,190
سایت بورس اوراق بهادار تهران	www.irbourse.com

[Downloaded from ejip.ir on 2026-09-07]

[Downloaded from ejip.ir on 2026-09-07]